

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-707/21 - 1

Kohtuasi C-707/21

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

24. november 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

17. november 2016

Hageja:

Recamier SA

Kostja:

BR

[...]

COUR DE CASSATIONI (PRANTSUSMAA KASSATSIOONIKOHUS)
ESIMESE TSIVIILKOJA
17. NOVEMBRI 2021. AASTA KOHTUOTSUS

Aktsiaselts Recamier, mille asukoht on [...], Luxembourg (Luksemburg), esitas [...] kassatsioonkaebuse [...] Cour d'appel de Versailles' (Versailles' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) (12. koda) 4. juuni 2019. aasta otsuse peale kohtuasjas, mille teine pool on BR, kelle elukoht on [...], La Garenne-Colombes, ja kes on vastustaja kassatsioonimenetluses.

[...]

[...] [menetlust puudutavad küsimused]

Cour de cassationi (Prantsusmaa kassatsioonikohus) esimene tsiviilkoda [...] [koosseis] tegi pärast asja seaduse alusel arutamist käesoleva kohtuotsuse.

Faktilised asjaolud ja menetlus

- 1 Vastavalt vaidlustatud kohtuotsusele (cour d'appel de Versailles' (Versailles' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) 4. juuni 2019. aasta otsus), mis tehti pärast kassatsioonikohtust tagasi saatmist (Cour de cassationi (Prantsusmaa kassatsioonikohus) esimese tsiviilkoja 4. juuli 2018. aasta otsus, kassatsioonkaebus nr 17-0.610), nõudis Luksemburgi äriühing Recamier Luksemburgi kohtutes, et BR maksaks tagasi summad, mis BR oli väidetavalt omastanud juhatuse liikme ülesandeid täites. Cour d'appel de Luxembourg (Luxemburgi apellatsioonikohus, Luksemburg) tunnistas 11. jaanuari 2012. aasta otsusega selle nõude puudulikult põhjendatuks. Nimetatud kohus leidis, et kuna väidetavad rikkumised on toime pandud juhatuse liikme volituste täitmise raames, on BRi vastutus lepingulist laadi ning et seega tuleb nõue, mis põhineb selgesõnaliselt lepinguvälisel vastutusel, tunnistada vastuvõetamatuks, kohaldades lepingulise ja lepinguvälise vastutuse mittekumuleerumise põhimõtet.
- 2 Äriühing Recamier esitas 24. veebruaril 2012. aastal Tribunal de commerce de Nanterre'ile (Nanterre'i kaubanduskohus, Prantsusmaa) hagi, millega nõudis samadel asjaoludel samade summade tasumist, tuginedes lepingulist vastutust käsitlevatele Luksemburgi õigusnormidele.
- 3 Vaidlustatud kohtuotsusega tunnistas apellatsioonikohus äriühing Recamier' hagi vastuvõetamatuks põhjendusega, et Luksemburgi kohtute otsuste seadusjõudu tuleb hinnata Prantsuse menetlusseaduse alusel, mille kohaselt peab hageja esitama juba esimeses astmes kõik väited, mida ta peab hagi põhjendamiseks asjakohaseks (nn väidete koondamise põhimõte). Kohus järeldas sellest, et kuna pooled, nende positsioon ja nõude ese olid samad kohtuastmes, milles tehti Luksemburgi kohtu otsus, ja käesolevas kohtuastmes ning kuna kahju hüvitamise nõue põhineb samal alusel ehk BRile ette heidetaval vara omastamisel, siis ei saa äriühingul Recamier lubada tugineda teistsugusele õiguslikule alusele kui see, mida ta ei esitanud õigeaegselt.

Kohaldatavad õigusnormid

Liidu õigus

- 4 Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (Brüsseli I määrus) artikli 33 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigis tehtud kohtuotsust tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.“

Liikmesriigi õigus

- 5 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (code de procédure civile) artiklis 480 on sätestatud:

„Kohtuotsusel, mille resolutsioonis lahendatakse põhikohtuasi osaliselt või täielikult, või millega tehakse otsus menetlusliku vastuväite, asja läbivaatamist takistava asjaolu või muu takistuse kohta, on alates kuulutamisest seadusjõud lahendatud küsimuse suhtes.

Põhikohtuasja all mõeldakse vaidluse eset, nii nagu see on määratletud artiklis 4.“

Nimetatud seadustiku artikli 4 esimeses lõigus on sätestatud:

„Vaidluse ese määratakse kindlaks poolte vastavate nõuetega.“

- 6 Tsiviilseadustiku (code civile) artiklis 1351, nüüd 1355, on sätestatud:

„Seadusjõud esineb üksnes selle suhtes, mis oli otsuse esemeks. Nõude ese peab olema sama, see peab põhinema samal alusel ja puudutama samu pooli ning olema esitatud nende poolt ja nende vastu samas menetluslikus positsioonis.“

- 7 Vastavalt Cour de cassationi (Prantsusmaa kassatsioonikohus) praktikale alates täiskogu 7. juuli 2006. aasta otsusest (kassatsioonkaebus nr 04-10.672, *Bull. civ.* nr 8) peab hageja esitama juba esimeses kohtuastmes kõik väited, mida ta peab nõude põhjendamiseks vajalikuks. Hagejal ei ole lubatud esitada sama eseme suhtes kahte nõuet, tuginedes õiguslikule alusele, mida ta ei esitanud õigeaegselt. Seega läheb kohtuotsuse seadusjõu põhimõttega vastuollu pool, kes esitab nõude lepingulise vastutuse alusel kahju hüvitamiseks, samas kui tema esitatud lepinguvälise vastutuse alusel kahju hüvitamise nõue jäeti rahuldamata jõustunud kohtuotsusega, mille tegi kohus, kellele lepingulisele vastutusele tuginevat nõuet ei esitatud (Cour de cassationi (Prantsusmaa kassatsioonikohus) 2. tsiviilkoja 25. oktoobri 2007. aasta otsus, kassatsioonkaebus nr 06-19.524, *Bull.* 2007, II, nr 241).

Poolte seisukohad

- 8 Äriühing Recamier väidab, et Luksemburgi kohtu otsuse seadusjõudu ei tule hinnata mitte Prantsuse õiguse alusel, vaid seda tuleb teha kas lähtudes selle mõiste autonoomsest tõlgendusest liidu õiguses või Luksemburgi õigusest, kuna ei saa lubada, et välisriigi kohtuotsuse tunnustamine liikmesriigis, kus tunnustamist taotletakse, omaks suuremat mõju kui sellel otsusel on päritoluliikmesriigis, ning et Luksemburgi õiguses ei tunta väidete koondamise põhimõtet.
- 9 BR väidab, et rahvusvahelise avaliku õiguse normi kohaselt on igal riigil ainupädevus oma sisemise korralduse kehtestamisel, st eri organite loomisel, nendevahelise pädevuse jaotusel ja nende toimimise eeskirjade väljatöötamisel, nii

et menetlusõigus on tingimata kohtu asukohariigi õigus, ning et kollisiooninormid ei ole selles valdkonnas kohaldatavad.

- 10 Kohtujurist palub esimese võimalusena kohaldada Luksemburgi õigust ja teise võimalusena esitada eelotsusetaotlus.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjendused

- 11 Ühelt poolt on Euroopa Ühenduste Kohus otsustanud, et „[Brüsseli] konventsiooni artikli 26 alusel tunnustatud välisriigi kohtuotsusel peab olema taotluse saanud riigis põhimõtteliselt samasugune mõju nagu otsusel päritoluriigis“ (4. veebruari 1988. aasta kohtuotsus Hoffmann, 145/86).

- 12 Teiselt poolt on Euroopa Liidu Kohus otsustanud, et liidu õiguses kehtib mõiste „kohtuotsuse seadusjõud“ autonoomse määratluse põhimõtte (15. novembri 2012. aasta kohtuotsus Gothaer Allgemeine Versicherung jt (C-456/11, punktid 39 ja 40):

„Liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõue eeldab, et sellise piirangu täpne ulatus tuleb määratleda liidu tasandil, ilma et see varieeruks vastavalt siseriiklikele seadusjõudu reguleerivatele sätetele.

Seadusjõudu ei oma aga mitte ainult asjaomase kohtuotsuse resolutsioon, vaid see laieneb ka kohtuotsuse põhjendustele, mis on resolutsiooni toetamiseks vajalikud ja viimasest seetõttu lahutamatud (vt eelkõige 1. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-442/03 P ja C-471/03 P: P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon, EKL 2006, lk I-4845, punkt 44, ning 19. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-221/10 P: Artegoda vs. komisjon, punkt 87).“

- 13 Kassatsioonikohus soovib teada, kas mõiste „kohtuotsuse seadusjõud“ autonoomne määratlus hõlmab asjaomase kohtuotsuse kõiki tingimusi ja kogu mõju või tuleb nende puhul osaliselt arvesse võtta ka asja lahendava kohtu asukohariigi õigust ja/või asjaomase kohtuotsuse teinud kohtu asukohariigi õigust.
- 14 Esimesel juhul soovib nimetatud kohus teada, kas kahe liikmesriigi kohtutele esitatud kahte nõuet tuleb mõiste „kohtuotsuse seadusjõud“ autonoomse määratluse seisukohalt pidada samal alusel põhinevaks, kui hageja tugineb samadele asjaoludele, kuid erinevatele õiguslikele väidetele.
- 15 Kassatsioonikohus soovib konkreetselt teada, kas kahte nõuet, millest üks põhineb lepingulisel vastutusel ja teine lepinguvälisel vastutusel, kuid mis põhinevad samal õigussuhtel, nagu juhatuse liikme volituste täitmine, tuleb pidada „samal alusel“ põhinevaks 8. detsembri 1987. aasta kohtuotsuse Gubisch Maschinenfabrik (144/86) tähenduses.

- 16 Teise võimalusena soovib kassatsioonikohus teada, kas vastavalt määruse (EÜ) nr 44/2001 artikli 33 lõikele 1, mille alusel on otsustatud, et kohtuotsust peab teistes liikmesriikides tunnustama sama ulatusega ja sama mõjuga nagu sellel on liikmesriigis, kus asjaomane otsus tehti, tuleb lähtuda otsuse teinud kohtu asukohariigi õigusest või lubab see sellega seotud menetluslike tagajärgede osas kohaldada kohtuotsuse tunnustamise või täitmisele pööramise taotluse saanud kohtu asukohariigi õigust.

ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus):

Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 267;

ESITAB Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas nõukogu 22. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (Brüsseli I määrus) artikli 33 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „kohtuotsuse seadusjõud“ autonoomne määratlus hõlmab asjaomase kohtuotsuse kõiki tingimusi ja kogu mõju või võib nende puhul osaliselt arvesse võtta ka asja lahendava kohtu asukohariigi õigust ja/või otsuse teinud kohtu asukohariigi õigust?

2. Kas esimesel juhul tuleb kahe liikmesriigi kohtutele esitatud kahte nõuet mõiste „kohtuotsuse seadusjõud“ autonoomse määratluse seisukohalt pidada samal alusel põhinevaks, kui hageja tugineb samadele asjaoludele, kuid erinevatele õiguslikele väidetele?

3. Kas kahte nõuet, millest üks tugineb lepingulisel vastutusel ja teine lepinguvälisel vastutusel, kuid mis põhinevad samal õigussuhtel, nagu juhatuse liikme volituste täitmine, tuleb pidada samal alusel põhinevaks?

4. Kas teisel juhul tuleb vastavalt määruse (EÜ) nr 44/2001 artikli 33 lõikele 1, mille alusel on otsustatud, et kohtuotsust peab teistes liikmesriikides tunnustama sama ulatusega ja sama mõjuga nagu sellel on liikmesriigis, kus asjaomane otsus tehti, lähtuda otsuse teinud kohtu asukohariigi õigusest või lubab nimetatud säte sellega seotud menetluslike tagajärgede osas kohaldada kohtuotsuse tunnustamise või täitmisele pööramise taotluse saanud kohtu asukohariigi õigust? [“]

[...]

[...] [menetluse peatamine, riigisisese menetluse punktid]